

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 17 Ekim 2025
Sayı : 1430

10/3266

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kanal İstanbul Projesi güzergâhında yer alan tarım arazilerinin imara açılması ve bu alanlarda konut ruhsatları verilmesi süreçlerinin ve Kanal İstanbul Projesi'nin; çevresel, ekonomik, sosyal, jeolojik ve hukuki etkilerinin tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi, kamu yararı ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri açısından incelenmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim. 16/10/2025

Seyit Toran
Ordu Mv.

Ar. Dilek Çizer
Antalya Mv.

AK: Aykut Kaya
Antalya Mv.

Cemal ENGİNYURT
İstanbul Milletvekili

M. Salih Uzun
İzmir Mv.

Ahmet Boon YAZGAN
Edirne Mv.

Serap Tanırlı
Diy. Mv.

Deriz Demir
Ankara Mv.

Aysu Bankoğlu
Bartın Mv.

Elvir Elvir

Ali B

Aliye Timisi ERSEVER
Ankara Mv.

Fahri Özkaya
Kırklareli Mv.

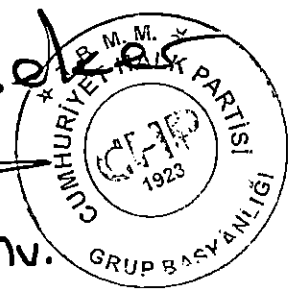
Ali' Betül
K. M. M. Mv.

Sema Dincer
Ankara Mv.

Nail GİLER
Kocaeli Mv.

Hava ÖZTÜRK
Bursa Milletvekili

Adnan Bolcalı
Ankara Mv.

GEREKÇE

Kanal İstanbul Projesi, Türkiye’de son yıllarda gündeme gelen en kapsamlı altyapı girişimlerinden biridir. Yaklaşık 45 kilometre uzunluğundaki bu yapay su yolunun, Marmara Denizi ile Karadeniz’i birbirine bağlaması planlanmaktadır. Ancak projenin boyutu, etki alanı ve oluşturacağı çevresel, ekonomik ve sosyal sonuçlar açısından kamuoyunda ciddi tartışmalara neden olmuştur. Çevre etki değerlendirme raporları ve bilimsel incelemeler, projenin yalnızca İstanbul’u değil, tüm Marmara Havzası’nı ilgilendiren geniş ölçekli etkiler yaratabileceğini göstermektedir.

Proje güzergâhında yer alan tarım arazilerinin imara açılması, İstanbul’un gıda güvenliği açısından stratejik öneme sahip kırsal bölgelerinde üretim kapasitesini önemli ölçüde azaltma riski taşımaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve ilgili kurumların yaptığı incelemelere göre, yaklaşık 135 milyon metrekarelik tarım ve orman alanının bu süreçten doğrudan etkileneceği, bunun da hem yerel hem ulusal ölçekte tarımsal sürdürülebilirliği olumsuz etkileyeceği belirtilmektedir. Bu alanların kaybı yalnızca ekonomik değil, ekolojik dengeler açısından da geri döndürülemez sonuçlar doğurabilir.

Projenin en kritik etkilerinden biri, İstanbul’un içme suyu kaynakları üzerindedir. Sazlıdere Barajı ve Terkos Gölü havzalarının proje kapsamında yer alması, kent için hayati öneme sahip su rezervlerinin zarar görme olasılığını artırmaktadır. Uzman raporları, kanal kazısının yeraltı su seviyelerini düşürebileceğini, tuzluluk dengesinin bozulmasına yol açabileceğini ve uzun vadede İstanbul’un içme suyu arzında ciddi kayıplar yaşanabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca yeraltı su akımlarının yön değiştirmesiyle birlikte hidrojeolojik dengelerin kalıcı biçimde bozulması riski de gündeme gelmektedir.

Ekolojik açıdan bakıldığında, proje sahasının ormanlık alanlar, sulak bölgeler ve biyolojik çeşitlilik açısından zengin ekosistemler üzerinde ciddi baskı oluşturacağı açıktır. Marmara Denizi ve Karadeniz arasındaki tuzluluk farkının yapay bir kanal yoluyla değiştirilmesi, iki denizin doğal su döngüsünü bozarak plankton, balık türleri ve diğer deniz canlılarının yaşam alanlarını tehdit edecektir. Bu durum, yalnızca İstanbul çevresinde değil, tüm Marmara Denizi ekosisteminde geri dönüşü olmayan tahribatlar yaratabilir.

Proje, Kuzey Anadolu Fay Hattı’na yakın bir bölgede konumlanmaktadır. İstanbul Teknik Üniversitesi ve Kandilli Rasathanesi’nin teknik raporlarında, kanal kazısı sırasında zeminin stabilitesinin bozulabileceği, toprak kaymalarının yaşanabileceği ve büyük bir deprem sonrasında tsunami riskinin artabileceği vurgulanmıştır. Böylesine yoğun kazı ve dolgu faaliyetlerinin yürütüleceği bir bölgede, jeoteknik güvenliğin zayıflaması ve yeni yapılaşmaların bu zeminler üzerine inşa edilmesi ciddi bir risk faktörüdür.

Ekonomik açıdan bakıldığında, projenin maliyetinin yaklaşık 15 milyar dolar civarında olacağı tahmin edilmektedir. Bu maliyetin finansman modeli, kamu bütçesi üzerindeki yükü ve geri ödeme planı konularında kamuoyuna yeterli açıklık getirilmemiştir. Kanal çevresinde inşa edilmesi planlanan Yenişehir yerleşim alanları, nüfus yoğunluğunu artıracak, mevcut altyapı ve ulaşım sistemleri üzerindeki baskıyı çoğaltacak, aynı zamanda bölgedeki sosyal dengeleri bozacaktır. Yerel halkın projeden nasıl etkileneceği, olası göç hareketleri ve ekonomik dönüşümler yeterince değerlendirilmemiştir.

Hukuki açıdan da süreç tartışmalıdır. Kanal İstanbul'a ilişkin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) kararlarına ve plan değişikliklerine yönelik açılan davalar devam ederken, projenin bazı bölümlerinde ihale süreçlerinin başlatılması, yargı kararları kesinleşmeden uygulamaya geçilmesi anlamına gelmektedir. Bu durum hem idari hukuk hem de kamu yararı ilkesi bakımından ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, Kanal İstanbul Projesi'nin çevresel, ekonomik, sosyal ve hukuki etkileri, yalnızca bir altyapı yatırımı çerçevesinde değil, ülkenin sürdürülebilir kalkınma politikası, iklim kriziyle mücadele stratejisi ve şehir planlama vizyonu açısından da kapsamlı biçimde değerlendirilmelidir. Projenin kamu yararına uygunluğu, bilimsel temellere dayalı bir inceleme ile yeniden ele alınmalı; TBMM çatısı altında oluşturulacak bir araştırma komisyonu aracılığıyla, projenin tüm yönleriyle objektif biçimde incelenmesi sağlanmalıdır.

Bu gerekçelerle, Kanal İstanbul Projesi'nin çevresel, ekonomik, sosyal ve hukuki etkilerinin çok boyutlu olarak araştırılması ve kamu yararının korunması amacıyla bir Anayasa'nın 98'inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

